

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 48/17

Λουξεμβούργο, 10 Μαΐου 2017

Απόφαση στην υπόθεση C-133/15
H.C. Chavez-Vilchez κ.λπ. κατά Raad van bestuur van de Sociale
verzekeringsbank κ.λπ.

Υπήκοος χώρας εκτός ΕΕ μπορεί να επικαλεστεί, ως γονέας ανήλικου τέκνου το οποίο έχει την ιθαγένεια της Ένωσης, δευτερογενές δικαίωμα διαμονής στην Ένωση

Το γεγονός ότι ο έτερος γονέας, πολίτης της Ένωσης, θα μπορούσε να αναλάβει αποκλειστικά την καθημερινή πραγματική φροντίδα του τέκνου αποτελεί κρίσιμο στοιχείο, το οποίο δεν αποτελεί, όμως, αφεαυτού επαρκή λόγο για να μη χορηγηθεί άδεια διαμονής. Απαιτείται επιπλέον να είναι δυνατόν να διαπιστωθεί ότι μεταξύ του τέκνου και του γονέα ο οποίος δεν είναι υπήκοος χώρας ΕΕ δεν υφίσταται τέτοιου είδους σχέση εξαρτήσεως ώστε η άρνηση αναγνώρισεως δικαιώματος διαμονής στον εν λόγω γονέα να υποχρεώνει το τέκνο να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης.

Η Η. C. Chavez-Vilchez, υπήκοος Βενεζουέλας, εισήλθε στις Κάτω Χώρες με τουριστική θεώρηση εισόδου. Από τη σχέση της με Ολλανδό υπήκοο γεννήθηκε, το 2009, τέκνο το οποίο έχει την ολλανδική ιθαγένεια. Οι γονείς και το τέκνο έζησαν στη Γερμανία μέχρι τον Ιούνιο του 2011, μήνα κατά τον οποίο η Η. C. Chavez-Vilchez και το τέκνο της αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την οικογενειακή εστία. Έκτοτε η Η. C. Chavez-Vilchez ασκεί την επιμέλεια του τέκνου της. Κατά δήλωσή της, ο πατέρας του τέκνου δεν συμβάλλει ούτε στη συντήρηση ούτε στην ανατροφή του τέκνου. Ελλείψει, όμως, τίτλου διαμονής, οι ολλανδικές αρχές απέρριψαν το αίτημα που υπέβαλε η Η. C. Chavez-Vilchez για κοινωνική αρωγή και χορήγηση οικογενειακών επιδομάτων.

Επτά ακόμη πρόσωπα, υπήκοοι χωρών εκτός ΕΕ, βρίσκονται σε παρόμοια κατάσταση με αυτή της Η. C. Chavez-Vilchez: είναι μητέρες ενός ή και περισσότερων τέκνων ολλανδικής ιθαγένειας, ο πατέρας των οποίων έχει την ολλανδική ιθαγένεια. Τα τέκνα αυτά έχουν αναγνωρισθεί από τον πατέρα τους, αλλά ζουν κατά κύριο λόγο ή και αποκλειστικά με τη μητέρα τους. Οι υποθέσεις αυτές διαφέρουν, ωστόσο, μεταξύ τους όσον αφορά το ζήτημα των σχέσεων μεταξύ των γονέων και των τέκνων από απόψεως επιμέλειας και συμμετοχής στα έξοδα συντηρήσεως, την κατάσταση των μητέρων από απόψεως δικαιώματος διαμονής στο έδαφος της Ένωσης, καθώς και την κατάσταση των ίδιων των ανήλικων τέκνων. Επίσης, σε αντίθεση με την περίπτωση της Η. C. Chavez-Vilchez, τα ανήλικα τέκνα των επτά λοιπών προσώπων δεν άσκησαν κατά το παρελθόν το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, καθώς κατοικούν από τη γέννησή τους στο κράτος μέλος του οποίου έχουν την ιθαγένεια (δηλαδή στις Κάτω Χώρες).

Το Centrale Raad van Beroep (εφετείο για υποθέσεις κοινωνικών ασφαλίσεων και δημοσιουπάλληλικών υποθέσεων, Κάτω Χώρες), ενώπιον του οποίου ήχθησαν οι ένδικες διαφορές που αφορούσαν την άρνηση των ολλανδικών αρχών για χορήγηση κοινωνικής αρωγής και οικογενειακών επιδομάτων στις εν λόγω μητέρες, αποφάσισε να υποβάλει ερώτημα στο Δικαστήριο. Διερωτάται αν τα πρόσωπα αυτά, ως μητέρες τέκνου το οποίο είναι πολίτης της Ένωσης, μπορούν να αντλήσουν δικαίωμα διαμονής από το άρθρο 20 ΣΛΕΕ (ιθαγένεια της Ένωσης) υπό τις ειδικότερες περιστάσεις κάθε περιπτώσεως. Αν ισχύει κάτι τέτοιο, τότε οι ενδιαφερόμενες θα μπορούσαν να λάβουν, κατά περίπτωση, κοινωνική αρωγή ή οικογενειακά επιδόματα βάσει της ολλανδικής νομοθεσίας. Το Centrale Raad van Beroep διερωτάται, ειδικότερα, αν ασκεί κάποια επιρροή το γεγονός ότι ο πατέρας, πολίτης της Ένωσης, διαμένει στις Κάτω Χώρες ή στην Ένωση.

Στη σημερινή του απόφαση το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι η κατάσταση στην οποία τελεί η Η. C. Chavez-Vilchez και το τέκνο της, έχοντας ασκήσει, και οι δύο, το δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας, πρέπει να εξετασθεί καταρχάς υπό το πρίσμα του άρθρου 21 ΣΛΕΕ (ελεύθερη κυκλοφορία και

διαμονή των Ευρωπαίων πολιτών στην επικράτεια των κρατών μελών) και της οδηγίας 2004/38¹ (σκοπός της οποίας είναι να διευκολύνει την άσκηση της ελευθερίας κυκλοφορίας και διαμονής). Στον Ολλανδό δικαστή απόκειται να κρίνει αν πληρούνται οι προϋποθέσεις της εν λόγω οδηγίας, με αποτέλεσμα η H. C. Chavez-Vilchez να μπορεί να επικαλεσθεί δευτερογενές δικαίωμα διαμονής. Σε περίπτωση που δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις αυτές, τότε η κατάσταση στην οποία τελεί αυτή και το τέκνο της πρέπει να εξετασθεί υπό το πρίσμα του άρθρου 20 ΣΛΕΕ, όπως πρέπει, δηλαδή, να εξετασθεί και η κατάσταση των λοιπών προσώπων των υποθέσεων της κύριας δίκης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει, συναφώς, τη νομολογία του κατά την οποία το άρθρο 20 ΣΛΕΕ απαγορεύει εθνικά μέτρα, περιλαμβανομένων των αποφάσεων που δεν αναγνωρίζουν το δικαίωμα διαμονής των μελών της οικογένειας πολίτη της Ένωσης, **τα οποία έχουν ως αποτέλεσμα να εμποδίζονται οι πολίτες της Ένωσης να απολαύσουν πράγματι, κατά το ουσιώδες μέρος τους, τα δικαιώματα που συναρτώνται με την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης.**

Εν προκειμένω, τυχόν υποχρέωση των μητέρων να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης θα μπορούσε να στερήσει από τα τέκνα τους τη δυνατότητα πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων αυτών, υποχρεώνοντάς τα να εγκαταλείψουν το έδαφος της Ένωσης, κάτι που απόκειται όμως στον Ολλανδό δικαστή να εξακριβώσει. Για να κριθεί αν υφίσταται τέτοιος κίνδυνος, είναι σημαντικό να διαπιστωθεί ποιος γονέας έχει την πραγματική επιμέλεια του τέκνου και αν υφίσταται σχέση πραγματικής εξαρτήσεως μεταξύ του τέκνου και του γονέα που δεν είναι υπήκοος χώρας εκτός ΕΕ. Εντός του πλαισίου αυτού, οι αρχές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής και το υπέρτατο συμφέρον του τέκνου.

Το ότι ο έτερος γονέας, πολίτης της Ένωσης, είναι πράγματι ικανός και διατεθειμένος να αναλάβει αποκλειστικά την καθημερινή πραγματική φροντίδα του τέκνου αποτελεί σημαντικό στοιχείο, αλλά το στοιχείο αυτό δεν επαρκεί αφεαυτού για να κριθεί ότι δεν υφίσταται, μεταξύ του γονέα που είναι υπήκοος χώρας εκτός ΕΕ και του τέκνου, σχέση εξαρτήσεως τέτοιου είδους ώστε το τέκνο να είναι αναγκασμένο να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης αν δεν αναγνωρισθεί δικαίωμα διαμονής στον εν λόγω υπήκοο χώρας εκτός ΕΕ. Ένα τέτοιο συμπέρασμα πρέπει να στηρίζεται στη συνεκτίμηση, προς το υπέρτατο συμφέρον του τέκνου, του συνόλου των περιστάσεων της συγκεκριμένης υποθέσεως, ιδίως δε της ηλικίας του τέκνου, της σωματικής και συναισθηματικής του αναπτύξεως, της εντάσεως του συναισθηματικού του δεσμού με τον γονέα που είναι πολίτης της Ένωσης και με τον γονέα υπήκοο χώρας εκτός της ΕΕ, καθώς και τον κίνδυνο που θα συνεπαγόταν για την ισορροπία του τέκνου ο αποχωρισμός του από τον γονέα υπήκοο χώρας εκτός ΕΕ.

Σε ό,τι αφορά το βάρος απόδειξης, ο γονέας που δεν είναι υπήκοος χώρας ΕΕ οφείλει να προσκομίσει τα στοιχεία που επιτρέπουν να εκτιμηθεί αν απόφαση περί μη αναγνωρίσεως δικαιώματος διαμονής στο πρόσωπο αυτό θα στερούσε από το τέκνο τη δυνατότητα πραγματικής απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που παρέχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, υποχρεώνοντάς το να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης.

Οι αρμόδιες εθνικές αρχές οφείλουν, πάντως, να μεριμνούν ώστε η εφαρμογή εθνικής κανονιστικής ρύθμισης σχετικής με το βάρος απόδειξης να μην θέτει σε κίνδυνο την πρακτική αποτελεσματικότητα του άρθρου 20 ΣΛΕΕ. Στο πλαίσιο αυτό, οι εθνικές αρχές οφείλουν να προβαίνουν στην απαιτούμενη έρευνα προκειμένου να εξακριβωθεί ο τόπος κατοικίας του γονέα ο οποίος είναι υπήκοος του κράτους μέλους. Πρέπει, επίσης, να εξετάζουν αν ο γονέας αυτός είναι πράγματι ικανός και διατεθειμένος να αναλάβει αποκλειστικά την καθημερινή πραγματική φροντίδα του τέκνου. Περαιτέρω, πρέπει να εξετάζουν αν υφίσταται σχέση εξάρτησης, μεταξύ του τέκνου και του γονέα υπηκόου χώρας εκτός ΕΕ, σε τέτοιο βαθμό ώστε απόφαση περί μη αναγνωρίσεως δικαιώματος διαμονής στον γονέα αυτό να στερεί από το τέκνο τη δυνατότητα πραγματικής

¹ Οδηγία 2004/38/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 29ης Απριλίου 2004, σχετικά με το δικαίωμα των πολιτών της Ένωσης και των μελών των οικογενειών τους να κυκλοφορούν και να διαμένουν ελεύθερα στην επικράτεια των κρατών μελών, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 1612/68 και την κατάργηση των οδηγιών 64/221/ΕΟΚ, 68/360/ΕΟΚ, 72/194/ΕΟΚ, 73/148/ΕΟΚ, 75/34/ΕΟΚ, 75/35/ΕΟΚ, 90/364/ΕΟΚ, 90/365/ΕΟΚ και 93/96/ΕΟΚ (ΕΕ 2004, L 158, σ. 77, και διορθωτικά ΕΕ 2004, L 229, σ. 35 και ΕΕ 2005, L. 197, σ. 34).

απολαύσεως, κατά το ουσιώδες μέρος τους, των δικαιωμάτων που του παρέχει η ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης, υποχρεώνοντάς το να εγκαταλείψει το έδαφος της Ένωσης.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσιεύσεώς της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582